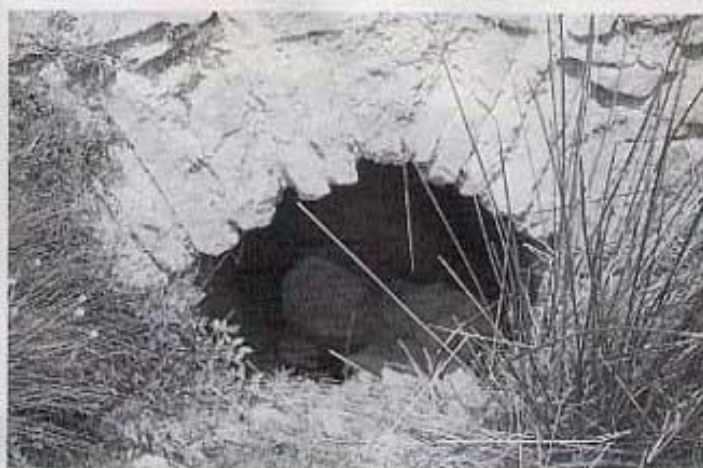

La porta del molí.

L'arc del càrcol.

Tallats els albarzers es veu la mola.

Entre la creu i la paret passava la sèquia.

El molí.

Valero. Era de Culla, duia els molins arrendats, vivia a Safondo, un mas de la Vall de "Cirers" i tots els dies baixava per atendre la clientela. Safondo no és gaire lluny però el terreny és prou esquerp i cal camadejar per cotes de més de 600 metres. D'ençà que hi era, de bell antuvi, engegava el Garcés II, quan l'aigua de la bassa s'esgotava, la de l'altre molí ja era plena i se n'anava a moldre la xeixa.

L'últim moliner fou Pablo Querol Meseguer, vivia a Benafeixines, puix son pare va arrendar tota l'hisenda, és a dir, la finca i els molins.

Després de la guerra civil ja no van moldre car van quedar molt malmesos. Els soldats els van desteular i s'emportaren les teules per fer sostre a les trinxeres. Escometre una restauració per reparar-los van considerar que seria massa onerosa.

El barranc on són els molins és conegut per la gent d'ací com barranquet del riu o de Benafeixines. Desguça al barranc Fondo i aquest a la Valltorta. La pendent d'aquest barranc és considerable. Llur conca va encaixada entre cims que sovint superen els 700 metres. En temps de pluja, a la dita de la gent, és impressionant la quantitat d'aigua que s'aplega. Després, durant molt de temps, sorgeixen deus i brolladors a dojo.

MOLÍ GARCÉS I

Qualsevol estudiós dels molins es queda embadalit contemplant la rampa que uneix la bassa i el càrcol del molí, costa treure-li l'ull

de sobre. Salvador Palau, "El Galo", que ha catalogat, estudiat i rastrejat més de mil molins fariners a terres catalanes, en veure-la, va exclamar: "Com aquesta no l'he vista en lloc".

Des de la llera del barranc podem veure un arc de pedra que serveix d'entrada al càrcol i, a més a més, era per on desguaçava el molí. Per entrar-hi he hagut d'aclapar-me com un llebot sestejat al jaç, car de mica en mica, ha anat reblint-se de llim. Ha valgut la pena, m'he trobat una biga de fusta de roure o alzina amb un forat quadrat que feia de botana, aquesta biga era qui rebia l'embranchida forta de l'aigua.

S'entra a la sala de moldre per sota d'una llinda on s'hi pot llegir "Añadido Año 1901". En dita data es va acréixer l'esmentada sala en dos metres més per la part de baix. Es distingeix força bé la construcció primera del molí i aquest afegit del primer any del segle.

Dins del molí encara hi són les moles. La sotana, al seu emplaçament, i la volandera, fora de lloc i trencada. Són moles catalanes. Era molí d'una mola, però l'alçària de la rampa li donava una potència extraordinària.

De l'edifici només romanen les parets.